

Państwowa Szkoła Muzyczna I st. im. Janiny Garści w Jeleniej Górze
PROGRAM NAUCZANIA – KSZTAŁCENIE SŁUCHU dla klas 1/6 – 6/6

Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia im. Janiny Garści

w Jeleniej Górze

PROGRAM NAUCZANIA

dla przedmiotu

KSZTAŁCENIE SŁUCHU

w klasach I - VI/6

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	str. 3
II. CELE EDUKACYJNE	str. 4
CELE OGÓLNE	str. 4
CELE SZCZEGÓŁOWE	str. 7
III. MATERIAŁY NAUCZANIA	
Treść nauczania	str. 7
• KLASA I	str. 7
• KLASA II	str. 9
• KLASA III	str. 11
• KLASA IV	str. 12
• KLASA V	str. 14
• KLASA VI	str. 16
Formy sprawdzania osiągnięć ucznia	str. 18
Opis osiągnięć po zakończeniu etapu edukacyjnego	str. 19
IV. KOMENTARZ DO REALIZACJI PROGRAMU NAUCZANIA	
Ogólna koncepcja programu nauczania	str. 23
Wskazówki metodyczne	str. 24
Opis warunków niezbędnych do realizacji programu	str. 25

I. WSTĘP

1. Autorzy

- Bożena Domachowska
- Jolanta Popielarz
- Małgorzata Popis

2. **Nazwa szkoły:** Państwowa Szkoła Muzyczna I st. im. Janiny Garści

3. **Etap edukacyjny:** pierwszy

4. **Przedmiot:** KSZTAŁCENIE SŁUCHU

II. CELE EDUKACYJNE

Celem przedmiotu kształcenie słuchu jest poznanie i rozwijanie predyspozycji ogólnomuzycznych i głosowych dzieci, rozbudzenie zamiłowania do muzyki oraz przygotowanie ich do dalszej edukacji muzycznej.

Cel ten jest realizowany poprzez:

- kształcenie wrażliwości dziecka na muzykę,
- rozwijanie sprawności słuchowo-głosowych,
- kształcenie umiejętności interpretowania piosenek,
- kształcenie dykcji poprzez artykułowanie głosek i dźwięków,
- rozwijanie wyobraźni muzycznej,
- rozwijanie pamięci muzycznej,
- uwrażliwianie na podstawowe elementy muzyki,
- wyrobienie umiejętności pisania dyktand muzycznych i melodyczno-rytmicznych,
- wyrabianie umiejętności czytania nut głosem,
- kształtowanie poczucia więzi i dyscypliny pracy w zespole,
- wdrażanie do świadomego słuchania muzyki.

CELE OGÓLNE:

CELE KSZTAŁCENIA		
Wiedza	Umiejętności	Kompetencje
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu kształcenia słuchu.	2. Wykształcenie umiejętności w zakresie kształcenia słuchu.	3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.
Treści nauczania	Kryteria weryfikacji	
1. Przyswojenie wiedzy z zakresu kształcenia słuchu.		
Uczeń:		
1) notacja muzyczna;	omawia zasady ortografii muzycznej – system pięcioliniowy, nazwy oktav (od wielkiej do dwukreślnej), nuty, pauzy, klucze: wiolinowy i basowy, przenośniki oktavowe, znaki przykluczowe, znaki chromatyczne pojedyncze, znaki przedłużające wartości nut i pauz, znaki zakończenia utworu, skróty pisowni muzycznej.	
2) struktury interwałowe;	nazywa i definiuje interwały proste gamowłasciwe i w oderwaniu od tonacji oraz ich oznaczenia.	
3) trójdźwięki;	nazywa i definiuje trójdźwięki durowe i molowe w przewrotach, trójdźwięk zmniejszony i zwiększony w postaci zasadniczej.	

Państwowa Szkoła Muzyczna I st. im. Janiny Garści w Jeleniej Górze
PROGRAM NAUCZANIA – KSZTAŁCENIE SŁUCHU dla klas 1/6 – 6/6

4) akordy;	nazywa i definiuje D ⁷ w postaci zasadniczej.
5) skale muzyczne;	1) nazywa i definiuje skalę majorową (odmiana naturalna) i minorową (odmiana naturalna, harmoniczna, dorycka) w tonacjach do 3 znaków przykluczowych; 2) wyjaśnia pokrewieństwo tonacji (równoległość, równoimienność, pokrewieństwo kwintowe).
6) zjawiska harmoniczne;	1) identyfikuje triadę harmoniczną w poznanych odmianach skal; 2) opisuje progresję i transpozycję.
7) zjawiska metryczne.	1) nazywa: wartości rytmiczne, grupy rytmiczne regularne i triolę ósemkową; 2) omawia zasady grupowania wartości w taktach ćwierćnutowych (2/4, 3/4, 4/4) i ósemkowych (3/8, 6/8).
2. Wyształcenie umiejętności w zakresie kształcenia słuchu.	
	Uczeń:
1) percepcja słuchowa, wzrokowa i słuchowo-wzrokowa;	1) rozpoznaje ze słuchu (prezentacja melodyczna lub harmoniczna) i w zapisie: a) interwały proste gamowłasciwe i w oderwaniu od tonacji, b) dźwięki chromatycznie zmienione w melodii, c) trójdźwięki: durowy i molowy w postaci zasadniczej i w przewrotach, d) zmniejszony i zwiększony w postaci zasadniczej, e) D ⁷ w postaci zasadniczej z rozwiązaniem, f) skalę majorową (odmiana naturalna) i minorową (odmiana naturalna, harmoniczna, dorycka); h) rozpoznaje w zapisie: i) trójdźwięki triady harmonicznego w skali majorowej naturalnej i minorowej harmonicznego w tonacjach do 3 znaków przykluczowych, j) wartości rytmiczne, grupy rytmiczne, pauzy, k) przedtakt i takt niepełny w zakończeniu przebiegu muzycznego; l) zapisuje: m) pojedyncze dźwięki i współbrzmienia w kluczach wiolinowym i basowym, na pięciolinii oraz na liniach dodanych dolnych i górnych, o) dźwięki w oktawach od wielkiej do dwukreślnej, w kluczach wiolinowym i basowym, w tym z użyciem przenośników oktaowych, q) interwały proste gamowłasciwe i w oderwaniu od tonacji, r) interwały charakterystyczne z rozwiązaniem, s) trójdźwięki: t) durowy i molowy w postaci zasadniczej i w przewrotach, u) zmniejszony i zwiększony w postaci zasadniczej, v) D ⁷ w postaci zasadniczej z rozwiązaniem, w) skalę majorową (odmiana naturalna) i minorową (odmiana naturalna, harmoniczna, dorycka), y) trójdźwięki triady harmonicznego w skali majorowej naturalnej i minorowej harmonicznego w tonacjach do 3 znaków przykluczowych, z) wartości rytmiczne, grupy rytmiczne i pauzy zgodnie z zasadami grupowania w taktach o ćwierćnutowej i ósemkowej jednostce pulsu, aa) przedtakt i takt niepełny w zakończeniu przebiegu muzycznego, bb) skróty pisowni muzycznej.
2) czytanie nut;	1) realizuje głosem (solmizacją, literowo, stopniami gamy, taitacją lub z użyciem tekstu) a vista i po uprzednim przygotowaniu: a) przebiegi melodyczne i melodyczno-rytmiczne jedno- i dwugłosowe, oparte na motywach zawierających poznane struktury interwałowe i harmoniczne, b) wybrane przez nauczyciela głosy z przebiegów melodycznych i melodyczno-rytmicznych wielogłosowych – samodzielnie albo z udziałem innego ucznia lub nauczyciela; 2) realizuje samodzielnie równocześnie głosem i na instrumencie

	<p>klawiszowym przebiegi melodyczne i melodyczno-rytmiczne wielogłosowe;</p> <p>3) transponuje głosem przebieg melodyczny, realizując go solmizacją, literowo, stopniami gamy, taitażacją lub z użyciem tekstu;</p> <p>4) realizuje akustycznie (tataizacją, z użyciem tekstu, klaskaniem, stukaniem, na instrumencie perkusyjnym) a vista i po uprzednim przygotowaniu jedno- i dwugłosowe przebiegi rytmiczne, oparte na poznanych wartościach i grupach rytmicznych w taktach ćwierćnotowych I ósemkowych.</p>
--	---

Państwowa Szkoła Muzyczna I st. im. Janiny Garści w Jeleniej Górze
PROGRAM NAUCZANIA – KSZTAŁCENIE SŁUCHU dla klas 1/6 – 6/6

	<p>c) trójdźwięki: durowy i molowy w postaci zasadniczej i w przewrotach, zmniejszony i zwiększony w postaci zasadniczej, d) D⁷ w postaci zasadniczej z rozwiązaniem, e) skalę majorową (odmiana naturalna) i minorową (odmiana naturalna, harmoniczna, dorycka);</p> <p>2) rozpoznaje w zapisie: a) trójdźwięki triady harmonicznego w skali majorowej naturalnej i minorowej harmonicznego w tonacjach do 3 znaków przykluczowych, b) wartości rytmiczne, grupy rytmiczne, pauzy, c) przedtakt i takt niepełny w zakończeniu przebiegu muzycznego;</p> <p>3) zapisuje: a) pojedyncze dźwięki i współbrzmienia w kluczach wiolinowym i basowym, na pięciolinii oraz na liniach dodanych dolnych i górnych, b) dźwięki w oktawach od wielkiej do dwukreślnej, w kluczach wiolinowym i basowym, w tym z użyciem przenośników oktaowych, c) interwały proste gamowłasciwe i w oderwaniu od tonacji, d) interwały charakterystyczne z rozwiązaniem, e) trójdźwięki: - durowy i molowy w postaci zasadniczej i w przewrotach, - zmniejszony i zwiększony w postaci zasadniczej, f) D⁷ w postaci zasadniczej z rozwiązaniem, g) skalę majorową (odmiana naturalna) i minorową (odmiana naturalna, harmoniczna, dorycka), h) trójdźwięki triady harmonicznego w skali majorowej naturalnej i minorowej harmonicznego w tonacjach do 3 znaków przykluczowych, i) wartości rytmiczne, grupy rytmiczne i pauzy zgodnie z zasadami grupowania w taktach o ćwierćnotowej i ósemkowej jednostce pulsu, j) przedtakt i takt niepełny w zakończeniu przebiegu muzycznego, k) skróty pisowni muzycznej.</p>
2) czytanie nut;	<p>1) realizuje głosem (solmizacją, literowo, stopniami gamy, tataizacją lub z użyciem tekstu) a vista i po uprzednim przygotowaniu: a) przebiegi melodyczne i melodyczno-rytmiczne jedno- i dwugłosowe, oparte na motywach zawierających poznane struktury interwałowe i harmoniczne, b) wybrane przez nauczyciela głosy z przebiegów melodycznych i melodyczno-rytmicznych wielogłosowych – samodzielnie albo z udziałem innego ucznia lub nauczyciela;</p> <p>2) realizuje samodzielnie równocześnie głosem i na instrumencie klawiszowym przebiegi melodyczne i melodyczno-rytmiczne wielogłosowe;</p> <p>3) transponuje głosem przebieg melodyczny, realizując go solmizacją, literowo, stopniami gamy, tataizacją lub z użyciem tekstu;</p> <p>4) realizuje akustycznie (tataizacją, z użyciem tekstu, klaskaniem, stukaniem, na instrumencie perkusyjnym) a vista i po uprzednim przygotowaniu jedno- i dwugłosowe przebiegi rytmiczne, oparte na poznanych wartościach i grupach rytmicznych w taktach ćwierćnotowych i ósemkowych.</p>
3) pamięć i wyobraźnia muzyczna.	<p>1) zapisuje, uzupełnia i koryguje: a) jednogłosowe przebiegi melodyczne, rytmiczne i melodyczno-rytmiczne, b) kadencje;</p> <p>2) zapisuje i wykonuje z pamięci krótkie jednogłosowe tonalne przebiegi melodyczne i melodyczno-rytmiczne oraz przebiegi rytmiczne;</p> <p>3) dostrzega w zapisie i w słuchanej melodii progresję;</p> <p>4) dokonuje pisemnie</p>

	transpozycji;

	5) improwizuje głosem na zadany temat.
3. Pogłębianie i aktualizowanie wiedzy oraz doskonalenie umiejętności zawodowych, w tym z wykorzystaniem technologii informacyjnej i komunikacyjnej.	
	Uczeń:
rozwój artystyczny i podstawy rozwoju zawodowego.	1) analizuje i ocenia własne kompetencje; 2) identyfikuje obszary wiedzy i umiejętności wymagające doskonalenia; 3) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności wykorzystując różne źródła informacji, w tym internetowe bazy wiedzy i serwisy strumieniowe, potrafi dokonać selekcji materiałów i krytycznie je ocenić; 4) angażuje się w realizację wyznaczonych zadań; 5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
WARUNKI NIEZBĘDNE DO REALIZACJI KSZTAŁCENIA	
1. Sala dydaktyczna. 2. Wyposażenie sali: tablica w pięciolinię, instrument klawiszowy (klasyczny lub elektroniczny), sprzęt audiowizualny.	

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- zapoznanie z najważniejszymi wiadomościami teoretycznymi,
- wykształcenie słuchu muzycznego (wysokościowego, melodycznego i harmonicznego),
- doskonalenie dyspozycji głosowych,
- rozwijanie wyobraźni muzycznej przez wyrabianie wrażliwości na podstawowe elementy muzyki,
- rozwijanie pamięci muzycznej,
- wyrabianie umiejętności czytania nut głosem,
- rozwijanie twórczych zdolności muzycznych,
- wyrobienie umiejętności pisania różnych typów dyktand.

III. MATERIAŁ NAUCZANIA

1. TREŚCI NAUCZANIA

KLASA I

1. Wiadomości teoretyczne:

- pięciolinia, linie dodane dolne i górne,
- zapis nut na liniach i polach,
- klucz wiolinowy,
- literowe i solmizacyjne nazwy nut w kluczu wiolinowym,
- klucz basowy,
- budowa gamy C-dur,
- cały ton i półton,
- cyfrowe oznaczenia stopni gamy,

- pojęcie interwału,
- interwały : 1cz, 3m, 3w, 5cz, 8cz,
- trójdźwięki: dur i moll,
- pojedyncze znaki chromatyczne: krzyżyk, bemol i kasownik,
- znak repetycji.

2. Ćwiczenia rozwijające dyspozycje głosowe:

- ćwiczenia wyrabiające prawidłowy oddech,
- ćwiczenia dykcji i emisji oparte na materiale piosenek i ćwiczeń solfeżowych,
- śpiewanie piosenek dostosowanych do możliwości i skali dziecka.

3. Kształcenie słuchu muzycznego:

- **wysokościowego i melodycznego:**
  - rozróżnianie dźwięków niższych i wyższych,
  - określanie ruchem ręki kierunku usłyszanej melodii lub śpiewanej piosenki,
  - nauka ze słuchu łatwych piosenek jednogłosowych dostosowanych do dyspozycji głosowych.
- **harmonicznego:**
  - rozróżnianie ilości granych dźwięków (jeden, kilka),
  - śpiewanie jednego ze składników granego interwału harmonicznego,
  - rozpoznawanie trójdźwięku dur i moll granych harmonicznie.

4. Ćwiczenia słuchowo – głosowe:

- śpiewanie gamy C-dur w górę oraz w dół nazwami literowymi i solmizacyjnymi w równych wartościach rytmicznych,
- śpiewanie kilku kolejnych stopni w górę i w dół od wskazanego stopnia gamy C-dur,
- stopniowe kojarzenie wysokości dźwięku z jego nazwą, położeniem na pięciolinii w oparciu o materiał dźwiękowy gamy C-dur,
- rozpoznawanie i powtarzanie głosem granych przez nauczyciela poznanych interwałów,
- śpiewanie interwałów: 1cz, 3m, 3w, 5cz, 8cz od podanych dźwięków w górę,
- rozpoznawanie i powtarzanie głosem granych przez nauczyciela trójdźwięków dur i moll,
- śpiewanie trójdźwięków dur i moll od podanych dźwięków w górę.

5. Kształcenie poczucia tonalnego.

- utrwalanie się w tonacji za pomocą trójdźwięku tonicznego,
- śpiewanie gamy C-dur nazwami cyfrowymi,
- rozpoznawanie i śpiewanie toniki usłyszanej prostej melodii.

6. Rozwijanie pamięci muzycznej.

- powtarzanie po nauczycielu zaśpiewanych lub zagranych krótkich melodii ,

- powtarzanie po nauczycielu zagranych lub zaśpiewanych poznanych interwałów melodycznych,
- powtarzanie po nauczycielu fragmentów gamy C-dur,
- powtarzanie po nauczycielu zaśpiewanego fragmentami lub w całości ćwiczenia solfeżowego.

7. Kształcenie wyobraźni oraz inwencji twórczej:

- układanie melodii do krótkiej rymowanki,
- improwizowanie zakończenia do rozpoczętej przez nauczyciela melodii,
- śpiewanie zapisanej na tablicy gamy C-dur lub melodii z opuszczaniem wskazanych przez nauczyciela nut.

8. Dyktanda :

- rozpoznawanie i zaznaczanie usłyszanych melodii z pośród zapisanych przykładów,
- uzupełnienie brakujących w zapisie fragmentów melodii granych przez nauczyciela lub odtwarzanych z nagrania,
- dyktando jednogłosowe, melodyczne polegające na prawidłowym uszeregowaniu taktów zapisanych w zmienionej kolejności.

KLASA II

1. Wiadomości teoretyczne:

- utrwalanie wiadomości poznanych w klasie 1.
- budowa gam: C-dur, F-dur, G-dur,
- układ całych tonów i półtonów w w/wgamach,
- tetrachord dolny i górny,
- triada harmoniczna w w/w/tonacjach,
- notacja znaków przykluczowych w tonacjach G-dur i F-dur,
- prawidłowa kolejność zapisywania krzyżyków i bemoli przy kluczu wiolinowym,
- rola znaków chromatycznych przy kluczu,
- rola znaków chromatycznych przy nucie,
- interwały 1cz, 2m, 2w, 3m, 3w, 4cz, 5cz, 8cz,
- zapis, budowa, nazwy w/w interwałów,
- budowanie w/w/interwałów od podanych nut w górę w poznanych tonacjach,
- budowanie w/w interwałów od podanych nut w górę poza tonacją,
- rozpoznawanie w/w interwałów i określanie ich z zapisu nutowego,
- I i II volta - rola i znaczenie,
- fermata,

2. Ćwiczenia rozwijające dyspozycje głosowe:

- ćwiczenia wyrabiające prawidłowy oddech,
- ćwiczenia dykcji i emisji oparte na materiale piosenek i ćwiczeń solfeżowych,
- najważniejsze informacje o miejscach oddechu w piosenkach oraz ćwiczeniach solfeżowych,
- śpiewanie piosenek dostosowanych do możliwości i skali dziecka.

3. Kształcenie słuchu muzycznego :

- śpiewanie przez dwie grupy uczniów interwałów harmoniczych,
- rozpoznawanie i określanie nazwy oraz rozmiaru poznanych interwałów granych melodycznie i harmonicznie,
- próby powtarzania głosem obu składników usłyszanego interwału harmonicznego,
- rozpoznawanie i określanie trójdźwięków granych melodycznie i harmonicznie,
- pisanie dyktand melodycznych i melodyczno-rytmicznych.

4. Ćwiczenia słuchowo – głosowe:

- śpiewanie gamy C-dur, G-dur i F-dur w górę oraz w dół nazwami literowymi i solmizacyjnymi w równych wartościach rytmicznych,
- śpiewanie kilku kolejnych stopni w górę i w dół od wskazanego stopnia poznanych gamy,
- rozpoznawanie i powtarzanie głosem granych przez nauczyciela poznanych interwałów.
- śpiewanie interwałów: 1cz, 2m, 2w, 3m, 3w, 4cz, 5cz, 8cz od podanych dźwięków w górę,
- rozpoznawanie i powtarzanie głosem granych przez nauczyciela poznanych interwałów,
- śpiewanie trójdźwięków dur i moll od podanych dźwięków w górę.

5. Kształcenie poczucia tonalnego.

- śpiewanie trójdźwięku tonicznego z podaniem I st.,
- śpiewanie triady harmoniczej,
- śpiewanie poznanych gam nazwami cyfrowymi,
- śpiewanie rozwiązań kolejnych stopni poznanych gam nazwami cyfrowymi i solmizacyjnymi,
- rozpoznawanie i śpiewanie toniki usłyszanej prostej melodii.

6. Rozwijanie pamięci muzycznej.

- powtarzanie po nauczycielu zaśpiewanych lub zagranych krótkich melodii,
- powtarzanie po nauczycielu zagranych lub zaśpiewanych poznanych interwałów melodycznych,
- powtarzanie po nauczycielu fragmentów gamy C-dur,
- powtarzanie po nauczycielu zaśpiewanego fragmentami lub w całości ćwiczenia solfeżowego,
- powtarzanie głosem dźwięku, najpierw bezpośrednio, potem po przewie w czasie, której grany był inny dźwięk.

7. Kształcenie wyobraźni oraz inwencji twórczej:

- układanie melodii do krótkiej rymowanki,
- improwizowanie zakończenia do rozpoczętej przez nauczyciela melodii,
- śpiewanie zapisanej na tablicy gamy C-dur lub melodii z opuszczaniem wskazanych przez nauczyciela nut.

8. Dyktanda :

- rozpoznawanie i zaznaczanie usłyszanych melodii z pośród zapisanych przykładów,
- uzupełnienie brakujących w zapisie fragmentów melodii granych przez nauczyciela lub odtwarzanych z nagrania,

- dyktando jednogłosowe, melodyczne polegające na prawidłowym uszeregowaniu taktów zapisanych w zmienionej kolejności,
- korekta błędów wysokościowych w dyktandzie jednogłosowym.

KLASA III

1. Wiadomości teoretyczne:

- utrwalanie wiadomości poznanych w klasie 1 i 2,
- budowa gam: C-dur, F-dur, G-dur, D-dur, B-dur,
- układ całych tonów i półtonów w w/w gamach,
- tetrachord dolny i górny,
- triada harmoniczna w w/w/tonacjach,
- notacja znaków przykluczowych w tonacjach G-dur , F-dur, D-dur i B-dur,
- budowa odmian gamy molowej na przykładzie gamy a-moll,
- układ całych tonów i półtonów w odmianach gamy a-moll,
- budowa tetrachordów dolnego o górnego w odmianach gamy a-moll,
- triada harmoniczna w tonacji a-moll,
- interwały 1cz, 2m, 2w, 3m, 3w, 4cz, 5cz, 6m, 6w, 7m, 7w, 8cz,
- zapis, budowa, nazwy w/w interwałów,
- budowanie w/w/interwałów od podanych nut w górę w poznanych tonacjach,
- budowanie w/w interwałów od podanych nut w górę poza tonacją,
- rozpoznawanie w/w interwałów i określanie ich z zapisu nutowego,
- oznaczenia dynamiczne (pp-ff),
- trójdźwięki dur, moll, zmniejszony, zwiększony,
- zapis i budowa w/w trójdźwięków,
- budowanie w/w trójdźwięków w poznanych tonacjach,
- budowanie w/w/ trójdźwięków od podanych nut w górę i w dół poza tonacją,
- rozpoznawanie i określanie trybu w/w trójdźwięków z zapisu nutowego.
- kanon - definicja,
- śpiewanie kanonów dwugłosowych.

2. Ćwiczenia rozwijające dyspozycje głosowe:

- utrwalanie nawyku prawidłowego oddechu,
- ćwiczenia dykcyj i emisji oparte na materiale piosenek i ćwiczeń solfeżowych.

3. Kształcenie słuchu muzycznego :

- śpiewanie przez dwie grupy uczniów wszystkich interwałów prostych harmonicznie,
- rozpoznawanie i określanie nazwy oraz rozmiaru poznanych interwałów granych melodycznie i harmonicznie,
- powtarzanie głosem obu składników usłyszanego interwału harmonicznego,
- powtarzanie głosem składników usłyszanego trójdźwięku granego harmonicznie,
- rozpoznawanie i określanie poznanych trójdźwięków granych melodycznie i harmonicznie,
- pisanie dyktand melodycznych i melodyczno-rytmicznych.

4. Ćwiczenia słuchowo – głosowe:

- śpiewanie gamy C-dur, G-dur, F-dur, D-dur, B-dur i a-moll w górę oraz w dół nazwami literowymi i solmizacyjnymi w równych wartościach rytmicznych,
- śpiewanie kilku kolejnych stopni w górę i w dół od wskazanego stopnia poznanych gamy,
- rozpoznawanie i powtarzanie głosem granych przez nauczyciela poznanych interwałów,
- śpiewanie interwałów: 1cz, 2m, 2w, 3m, 3w, 4cz, 5cz, 8cz od podanych dźwięków w górę,
- rozpoznawanie i powtarzanie głosem granych przez nauczyciela poznanych interwałów,
- śpiewanie poznanych trójdzwięków od podanych dźwięków w górę,
- rozpoznawanie i powtarzanie głosem granych przez nauczyciela poznanych trójdzwięków.

5. Kształcenie poczucia tonalnego.

- utrwalanie się w tonacji za pomocą śpiewania trójdzwięku tonicznego z podaniem I st.,
- utrwalanie się w tonacji za pomocą śpiewania triady harmoniczej,
- utrwalanie się w tonacji za pomocą śpiewania poznanych gam nazwami cyfrowymi,
- rozpoznawanie i śpiewanie toniki usłyszonej prostej melodii.

6. Rozwijanie pamięci muzycznej.

- powtarzanie po nauczycielu zaśpiewanych lub zagranych krótkich melodii,
- powtarzanie po nauczycielu zagranych lub zaśpiewanych poznanych interwałów melodycznych,
- powtarzanie po nauczycielu fragmentów gamy C-dur,
- powtarzanie po nauczycielu zaśpiewanego fragmentami lub w całości ćwiczenia solfeżowego.

7. Kształcenie wyobraźni oraz inwencji twórczej:

- układanie melodii do krótkiej rymowanki,
- improwizowanie zakończenia do rozpoczętej przez nauczyciela melodii,
- śpiewanie zapisanej na tablicy gamy C-dur lub melodii z opuszczaniem wskazanych przez nauczyciela nut.

8. Dyktanda:

- rozpoznawanie i zaznaczanie usłyszanych melodii z pośród zapisanych przykładów,
- uzupełnienie brakujących w zapisie fragmentów melodii granych przez nauczyciela lub odtwarzanych z nagrania,
- dyktando jednogłosowe, melodyczne polegające na prawidłowym uszeregowaniu taktów zapisanych w zmienionej kolejności,
- jednogłosowe dyktando melodyczno-rytmiczne podawane fragmentami,
- korekta błędów wysokościowych w dyktandzie jednogłosowym.

KLASA IV

1. Wiadomości teoretyczne:

- utrwalanie wiadomości z poprzednich klas,
- interwał proste tonalne,
- interwały proste toniczne,
- interwały proste poboczne,
- przewroty interwałów prostych,
- interwały proste zmniejszone i zwiększone,
- budowanie wszystkich interwałów prostych w górę i w dół od podanych nut,
- określanie nazwy i rozmiaru interwałów w podanym zapisie nutowym,
- określanie nazwy i rozmiaru interwałów w zapisie harmonicznym,
- podział klawiatury i nazwy oktaw,
- literowy zapis nut w zakresie C do c 4,
- umiejscowienie zapisanych nut na klawiaturze fortepianu,
- trzy rodzaje kluczy muzycznych,
- klucz G,
- klucz C,
- klucz F,
- zapis i nazwy nut w kluczu basowym od C do e²,
- składniki trójdźwięku,
- przewroty trójdźwięków dur i moll,
- konsonans i dysonans.
- transpozycja -definicja,
- transpozycja o wskazany interwał,
- transpozycja do wskazanej tonacji,
- rytm synkopowany,
- grupowanie wartości rytmicznych w taktach prostych,
- grupowanie wartości rytmicznych w taktach złożonych.

2. Ćwiczenia rozwijające dyspozycje głosowe:

- usprawnianie aparatu głosowego uczniów poprzez ćwiczenia oddechowe, dykcyjne i emisyjne,
- śpiewanie piosenek i ćwiczeń solfeżowych dostosowanych do możliwości i skali dziecka.

3. Kształcenie słuchu muzycznego :

- rozpoznawanie i określanie interwałów jako samodzielnych struktur granych melodycznie i harmonicznym,
- powtarzanie głosem obu składników usłyszanego interwału harmonicznego,
- rozpoznawanie i określanie trójdźwięków majorowych i minorowych bez przewrotów i w przewrotach oraz trójdźwięków zmniejszonych i zwiększonych,
- śpiewanie trytonu wraz z rozwiązaniem w parach,
- pisanie dyktand melodycznych i melodyczno-rytmicznych.

4. Ćwiczenia słuchowo – głosowe:

- śpiewanie gam , trójdźwięków triady nazwami literowymi, solmizacyjnymi oraz cyfrowo,
- śpiewanie interwałów od podanych dźwięków w górę i w dół,
- śpiewanie poznanych trójdźwięków,
- śpiewanie ćwiczeń solfeżowych i utworów wokalnych .

5. Kształcenie poczucia tonalnego:

- utrwalanie się w tonacji za pomocą śpiewania trójdzwięku tonicznego z podaniem I st.,
- śpiewanie triady harmoniczej,
- śpiewanie poznanych gam nazwami cyfrowymi,
- rozpoznawanie i śpiewanie toniki usłyszanej melodii.

6. Rozwijanie pamięci muzycznej:

- powtarzanie głosem, nazwami solmizacyjnym lub literowymi po ustaleniu pierwszego dźwięku, krótkich tematów,
- powtarzanie głosem składników interwału harmonicznego,
- powtarzanie głosem składników trójdzwięków +, o, zm, zw,
- powtarzanie po nauczycielu zaśpiewanego fragmentami lub w całości ćwiczenia solfeżowego.

7. Kształcenie wyobraźni oraz inwencji twórczej:

- improwizowanie głosem następnika do podanego poprzednika,
- improwizowanie głosem zakończenia do rozpoczętej przez nauczyciela melodii,
- śpiewanie zapisanej na tablicy gamy lub melodii z opuszczaniem wskazanych przez nauczyciela nut.

8. Dyktanda :

- rozpoznawanie i zaznaczanie usłyszanych melodii z pośród zapisanych przykładów,
- uzupełnienie brakujących w zapisie fragmentów melodii granych przez nauczyciela lub odtwarzanych z nagrania,
- dyktando jednogłosowe, melodyczne lub rytmiczne polegające na prawidłowym uszeregowaniu taktów zapisanych w zmienionej kolejności,
- korekta błędów wysokościowych lub rytmicznych w dyktandzie jednogłosowym,
- zapisywanie z pamięci fragmentów wcześniej śpiewanych ćwiczeń melodycznych,
- dyktanda jednogłosowe melodyczno-rytmiczne i rytmiczne,
- jednogłosowe dyktanda pamięciowe melodyczne i rytmiczne.

KLASA V

1. Wiadomości teoretyczne:

- utrwalanie wiadomości z poprzednich klas,
- pokrewieństwo gam -kwintowe,
- pokrewieństwo paralelizmu gam,
- pokrewieństwo równości gam,
- odmiany gam molowych,
- budowa gamy molowej melodycznej,
- półton diatoniczny i chromatyczny,
- gama chromatyczna - regularna,
- gama chromatyczna nieregularna,
- znaki chromatyczne - podwójny krzyżyk i bemol,
- pojęcie enharmonii,

- interwały proste podwójnie zmniejszone , budowa, zapis,
- interwały proste podwójnie zwiększone, budowa, zapis,
- takty złożone regularnie i nieregularnie,
- grupowanie wartości rytmicznych w taktach prostych,
- grupowanie wartości rytmicznych w taktach złożonych.

2. Ćwiczenia rozwijające dyspozycje głosowe:

- dalsze usprawnianie aparatu głosowego uczniów poprzez ćwiczenia oddechowe, dykcyjne i emisyjne,
- śpiewanie piosenek, utworów wokalnych i ćwiczeń solfeżowych dostosowanych do możliwości i skali dziecka,

3. Kształcenie słuchu muzycznego :

- rozpoznawanie i określanie interwałów granych melodycznie i harmonicznie.
- powtarzanie głosem obu składników usłyszanego interwału harmonicznego,
- rozpoznawanie i określanie trybu i postaci trójdźwięków majorowych i minorowych oraz zmniejszonych i zwiększonych granych melodycznie i harmonicznie,
- śpiewanie opanowanych gam majorowych i minorowych w odmianach,
- słuchowe rozpoznawani gam majorowych i minorowych w odmianach,
- rozpoznawanie i określanie trybu usłyszanej melodii,
- pisanie dyktand melodycznych i melodyczno-rytmicznych,
- śpiewanie interwałów harmonicznych dwugłosowo z podziałem na grupy.

4. Ćwiczenia słuchowo – głosowe:

- śpiewanie gam majorowych i minorowych w odmianach i trójdźwięków triady harmonicznej nazwami literowymi i solmizacyjnymi,
- śpiewanie ćwiczeń solfeżowych i ćwiczeń wokalnych,
- śpiewanie ćwiczeń a`vista.

5. Kształcenie poczucia tonalnego.

- utrwalanie się w tonacji za pomocą śpiewania trójdźwięku tonicznego z podaniem I st.,
- śpiewanie triady harmonicznej,
- śpiewanie poznanych gam nazwami cyfrowymi,
- śpiewanie rozwiązań kolejnych stopni poznanych gam nazwami cyfrowymi i solmizacyjnymi,
- rozpoznawanie i śpiewanie toniki usłyszanej melodii.

6. Rozwijanie pamięci muzycznej.

- powtarzanie głosem, nazwami solmizacyjnym lub literowymi po ustaleniu pierwszego dźwięku, krótkich tematów,
- powtarzanie głosem wskazanych składników interwału harmonicznego,
- powtarzanie głosem składników trójdźwięków majorowych, minorowych, zmniejszonych i zwiększonych,
- powtarzanie po nauczycielu zaśpiewanego fragmentami lub w całości ćwiczenia solfeżowego.

7. Kształcenie wyobraźni oraz inwencji twórczej:

- improwizowanie głosem następnika do podanego poprzednika
- improwizowanie głosem zakończenia do rozpoczętej przez nauczyciela melodii,
- zauważanie i określanie zmian melodycznych i rytmicznych w utworach jednogłosowych.

8. Dyktanda :

- rozpoznawanie i zaznaczanie usłyszanych melodii z pośród zapisanych przykładów,
- uzupełnienie brakujących w zapisie fragmentów melodii lub rytmu granych przez nauczyciela lub odtwarzanych z nagrania,
- dyktanda jednogłosowe lub dwugłosowe, melodyczne lub rytmiczne polegające na prawidłowym uszeregowaniu taktów zapisanych w zmienionej kolejności,
- korekta błędów wysokościowych lub rytmicznych w dyktandzie jednogłosowym,
- zapisywanie z pamięci fragmentów wcześniej śpiewanych ćwiczeń melodycznych,
- jednogłosowe dyktanda melodyczno-rytmiczne i rytmiczne,
- jednogłosowe dyktanda pamięciowe melodyczno-rytmiczne i rytmiczne.

KLASA VI

1. Wiadomości teoretyczne:

- powtarzanie i utrwalanie wiadomości z poprzednich klas,
- interwały złożone - budowa,
- nazwy i symbole interwałów złożonych,
- rozpoznawanie i określanie nazwy i rozmiaru interwałów złożonych z zapisu nutowego,
- akord D7 - budowa i składniki akordu,
- przewroty D7,
- rozwiązanie D7 w postaci zasadniczej na T lub °T,
- akord D9 - budowa i składniki akordu,
- kadencja - definicja,
- kadencja mała - budowa,
- kadencja wielka - budowa,
- kadencja zwodnicza - budowa,
- kadencja plagalna - budowa,
- kadencja zawieszona - budowa,
- skala muzyczna - definicja,
- skala penatoniczna,
- skala dorycka,
- skala frygijska,
- skala lidyjska,
- skala miksolidyjska,
- modulacja,
- progresja,
- grupowanie wartości rytmicznych w taktach prostych i złożonych z wykorzystaniem synkop oraz grup niemiaryowych.

2. Ćwiczenia rozwijające dyspozycje głosowe:

- dalsze usprawnianie aparatu głosowego uczniów poprzez ćwiczenia prawidłowego oddechu, ćwiczenia dykcyjne i emisyjne,
- śpiewanie piosenek, utworów wokalnych i ćwiczeń solfeżowych dostosowanych do możliwości i skali dziecka.

3. Kształcenie słuchu muzycznego

- rozpoznawanie i określanie wszystkich interwałów prostych wraz z trytonem granych melodycznie i harmonicznym,
- powtarzanie głosem obu składników usłyszanego interwału harmonicznego,
- rozpoznawanie i określanie trybu i postaci trójdźwięków majorowych i minorowych granych melodycznie i harmonicznym oraz trójdźwięków zmniejszonych i zwiększonych i D7,
- rozpoznawanie i określanie postaci D7,
- śpiewanie wszystkich postaci D7 w układzie melodycznym,
- rozpoznawanie i określanie trybu usłyszanej melodii,
- pisanie dyktand melodycznych i melodyczno-rytmicznych,
- śpiewanie interwałów harmonicznym dwugłosowo z podziałem na grupy,
- śpiewanie poznanych skal modalnych,
- śpiewanie pentatoniki,
- rozpoznawanie i określanie usłyszanych kadencji,
- śpiewanie gam majorowych i minorowych w odmianach,
- słuchowe rozpoznawanie gam majorowych i minorowych w odmianach.

4. Ćwiczenia słuchowo – głosowe:

- śpiewanie gam majorowych i minorowych w odmianach, trójdźwięków triady nazwami literowymi, solmizacyjnymi,
- śpiewanie w przewrotach trójdźwięków majorowych, minorowych oraz D7 ,
- śpiewanie trójdźwięków zmniejszonych i zwiększonych,
- śpiewanie interwałów od różnych dźwięków,
- śpiewanie ćwiczeń solfeżowych i utworów wokalnych,
- śpiewanie ćwiczeń a`vista.

5. Kształcenie poczucia tonalnego:

- utrwalanie się w tonacji - za pomocą śpiewania trójdźwięku tonicznego z podaniem I st.,
- śpiewanie triady harmonicznym,
- śpiewanie składników triady harmonicznym,
- śpiewanie gam majorowych i minorowych w odmianach,
- śpiewanie D7 z rozwiązaniem na T,
- rozpoznawanie i śpiewanie toniki usłyszanej melodii.

6. Rozwijanie pamięci muzycznej:

- powtarzanie głosem, nazwami solmizacyjnym lub literowymi po ustaleniu pierwszego dźwięku, krótkich tematów,
- powtarzanie głosem wskazanych składników interwału harmonicznym,

- śpiewanie trójdźwięków majorowych i minorowych oraz D7 wraz z przewrotami,
- śpiewanie trójdźwięków zmniejszonych i zwiększonych,
- powtarzanie głosem krótkich fraz, zdań lub tematów z użyciem nazw solmizacyjnych lub literowych z zastosowaniem taktowania.

7. Kształcenie wyobraźni oraz inwencji twórczej:

- improwizowanie głosem następnika do podanego poprzednika,
- improwizowanie głosem zakończenia do rozpoczętej przez nauczyciela melodii,
- zauważanie i określanie zmian melodycznych i rytmicznych w utworach jednogłosowych,
- rozpoznawanie skali majorowej i minorowej w utworach jedno- i wielogłosowych,
- określanie usłyszanych dźwięków przy pomocy kamertonu.

8. Dyktanda :

- rozpoznawanie i zaznaczanie usłyszanych melodii z pośród zapisanych przykładów,
- uzupełnienie brakujących w zapisie fragmentów melodii lub rytmu granych przez nauczyciela lub odtwarzanych z nagrania,
- dyktanda jednogłosowe lub dwugłosowe, melodyczne lub rytmiczne polegające na prawidłowym uszeregowaniu taktów zapisanych w zmienionej kolejności,
- korekta błędów wysokościowych lub rytmicznych w dyktandzie jednogłosowym,
- zapisywanie z pamięci fragmentów wcześniej śpiewanych ćwiczeń melodycznych,
- jednogłosowe dyktanda melodyczno-rytmiczne i rytmiczne,
- jednogłosowe dyktanda pamięciowe melodyczno-rytmiczne i rytmiczne.

2. FORMY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ UCZNIĄ

Przedmiot kształcenie słuchu wymaga stałej aktywności ucznia na lekcji, ułatwia to znacznie ocenę jego postępów pracy. Dlatego podstawą oceny ucznia będzie zaangażowanie i systematyczna praca na lekcji, odpowiedzi ustne (śpiewanie, wiedza z zakresu wiadomości teoretycznych oraz ćwiczenia słuchowe). Ponadto przy wystawianiu oceny semestralnej i końcoworocznej będą brane pod uwagę oceny z kartkówek i sprawdzianów, prowadzenie zeszytu przedmiotowego oraz systematyczność odrabiania zadań domowych. Sprawdziany będą się odbywać po zakończeniu działań tematycznych, natomiast odpowiedzi ustne oraz kartkówki mogą odbywać się na każdej lekcji . Kartkówki z wiadomości teoretycznych obejmują zakres materiału z trzech ostatnich lekcji.

Szczegółowe kryteria oceniania i klasyfikowania dołączone jako załącznik.

3. OPIS OSIĄGNIĘĆ PO ZAKOŃCZENIU ETAPU EDUKACYJNEGO.

PRZEWIDYWANE UMIEJĘTNOŚCI UCZNIĄ:

Po ukończeniu KLASY I

Uczeń:

- wie co to jest pięciolinia, zna położenie nut na pięciolinii,
- potrafi zapisać klucz wiolinowy na pięciolinii,
- rozumie znaczenie klucza wiolinowego,
- zna literowe i solmizacyjne nazwy nut w zakresie h - c³,
- potrafi zapisać klucz basowy na pięciolinii,
- rozumie znaczenie klucza basowego,
- wie co to jest półton i cały ton,
- zna układ całych tonów i półtonów w gamie C-dur,
- potrafi zaśpiewać gamę C-dur w górę i w dół solmizacyjnie i literowo,
- zna nazwy i rozmiar interwałów: 1cz, 3m, 3w, 5cz, 8cz,
- rozpoznaje z zapisu nutowego w/w interwały,
- rozpoznaje słuchowo interwały: 1cz, 3m, 3w, 5cz, 8cz, na bazie poznanych piosenek oraz granych melodycznie,
- zna nazwę i budowę trójdźwięku majorowego i minorowego,
- rozpoznaje z zapisu nutowego i trójdźwięk majorowy i minorowy,
- rozpoznaje ze słuchu trójdźwięk majorowy i minorowy na bazie poznanych piosenek oraz granych melodycznie,
- zna znaki chromatyczne i rozumie ich znaczenie,
- dostrzega i poprawia błędy melodyczne w zapisie łatwej melodii,
- pisze bardzo łatwe dwutaktowe dyktanda muzyczne,
- śpiewa piosenki z towarzyszeniem akompaniamentu oraz a`cappella,
- śpiewa proste ćwiczenia solfeżowe.

Po ukończeniu KLASY II:

Uczeń:

- zna znaczenie i rolę znaków chromatycznych przy kluczu i przy nucie,
- potrafi w prawidłowej kolejności zapisać znaki chromatyczne przy kluczu,
- zna budowę gam durowych,
- potrafi zapisać prawidłowo gamy: C-dur, G-dur i F-dur,
- zna układ całych tonów i półtonów w gamach: C-dur, G-dur i F-dur,
- potrafi zaznaczyć tetrachord dolny i górny w w/w gamach,
- zna i potrafi zapisać trójdźwięki triady harmoniczej w poznanych tonacjach,
- zna nazwy i rozmiary interwałów: 1cz, 2m, 2w, 3m, 3w, 4cz, 5cz, 8cz,
- rozpoznaje z zapisu nutowego w/w interwały,
- potrafi zbudować w/w interwały od podanych dźwięków w górę.

- rozpoznaje słuchowo interwały: 1cz, 2m, 2w, 3m, 3w, 4cz, 5cz, 8cz, grane melodycznie,
- potrafi wyszukać struktury poznanych interwałów w utworach muzycznych.
- rozumie oznaczenia: volta,
- rozumie oznaczenie: fermata,
- potrafi dostrzec i poprawić błędy melodyczne w podanym zapisie nutowym,
- potrafi zapisać dyktando muzyczne jednogłosowe,
- potrafi zaśpiewać opracowane na lekcjach piosenki z towarzyszeniem akompaniamentu oraz a`cappella,
- śpiewa proste ćwiczenia solfeżowe w poznanych tonacjach,

Po ukończeniu KLASY III

Uczeń:

- potrafi zapisać gamy: C-dur, G-dur, D-dur, F-dur, B-dur, a-moll w odmianach.
- zna budowę w/w gam,
- potrafi zapisać trójdźwięki triady harmoniczej w w/w gamach,
- potrafi zaśpiewać w/w gamy w górę i w dół solmizacyjnie, literowo,
- potrafi prawidłowo zapisać i odczytać znaki przykluczowe w poznanych tonacjach,
- zna nazwę i rozmiar wszystkich interwałów prostych,
- potrafi budować wszystkie interwały proste w poznanych tonacjach,
- potrafi budować wszystkie interwały proste poza tonacją,
- rozpoznaje i określa nazwę i rozmiar wszystkich interwałów prostych z zapisu nutowego,
- potrafi wyszukać struktury poznanych interwałów w utworach muzycznych,
- rozpoznaje i określa nazwę i rozmiar wszystkich interwałów prostych ze słuchu granych melodycznie i harmonicznie,
- zna budowę trójdźwięków: +, O, zm, zw,
- rozpoznaje z zapisu nutowego w/w trójdźwięki,
- potrafi budować w/w trójdźwięki w poznanych tonacjach,
- potrafi budować w/w trójdźwięki poza tonacją,
- rozpoznaje w/w trójdźwięki ze słuchu grane melodycznie,
- wie co to jest kanon,
- potrafi zaśpiewać opracowane na lekcjach kanony i ćwiczenia solfeżowe,
- potrafi zaśpiewać opracowane na lekcjach piosenki z akompaniamentem oraz a`cappella,
- pisze dyktanda jednogłosowe 4 – 8 taktowe podawane fragmentami,
- potrafi poprawić błędy w zapisie słyszanej melodii.

Po ukończeniu KLASY IV

Uczeń:

- potrafi wymienić i zapisać trzy rodzaje kluczy G, C, F,
- zna nazwy literowe i solmizacyjne nut w kluczu basowym od C - e¹,
- potrafi zapisać nuty na pięciolinii w kluczu basowym od C - e¹,
- zna nazwy oktaw i potrafi je wskazać na klawiaturze fortepianu,
- wie jaka jest rola przenośników oktawowych,
- wie co to są interwały: tonalne, toniczne i poboczne,

- zna interwały proste zmniejszone i zwiększone,
- potrafi zbudować i określić nazwę i rozmiar wszystkich interwałów proste wraz ze zm i zw zapisanych melodycznie i harmonicznie w kluczu wiolinowym i basowym,
- potrafi zbudować i określić przewroty wszystkich poznanych interwałów,
- potrafi rozwiązać 4zm i 5zw,
- potrafi rozpoznać ze słuchu na podstawie rozwiązania 4zw i 5zm,
- potrafi określić nazwę i rozmiar wszystkich interwałów prostych ze słuchu granych melodycznie i harmonicznie,
- rozumie pojęcie konsonansu i dysonansu,
- potrafi podzielić interwały proste na dysonanse i konsonanse,
- zna budowę i składniki trójdźwięków,
- potrafi zbudować i określić przewroty trójdźwięków: + i O,
- rozpoznaje i określa ze słuchu tryb i postać poznanych trójdźwięków granych melodycznie,
- prawidłowo grupuje wartości rytmiczne w poznanych taktach,
- rozumie pojęcie transpozycji,
- potrafi przetransponować melodie o podany interwał w górę i w dół,
- pisze krótkie dyktanda pamięciowe melodyczne i rytmiczne,
- pisze dyktanda jednogłosowe melodyczne i rytmiczne,
- poprawia błędy melodyczne lub rytmiczne w podanym zapisie usłyszanego przykładu,
- potrafi zaśpiewać opracowane na lekcjach ćwiczenia solfeżowe z pulsacją i taktowaniem,
- potrafi zaśpiewać opracowane na lekcjach piosenki i ćwiczenia wokalne z akompaniamentem oraz a`cappella,

Po ukończeniu KLASY V

Uczeń:

- zna budowę odmian gam molowych : naturalna, harmoniczna, dorycka oraz budowę gamy melodycznej,
- zna odległości pomiędzy stopniami odmian gam molowych oraz budowę tetrachordów,
- rozpoznaje i określa odmianę gamy molowej ze słuchu oraz z zapisu nutowego,
- zna budowę gamy molowej melodycznej w odmianach oraz budowę gamy melodycznej,
- potrafi słuchowo rozpoznać gamy majorowe i minorowe.,
- wie na czym polega pokrewieństwo kwintowe gam,
- wie na czym polega pokrewieństwo paralelne gam ,
- wie na czym polega pokrewieństwo równości gam,
- potrafi rozpoznać i określić pokrewieństwo gam ze słuchu oraz z zapisu nutowego,
- zna notację i znaczenie podwójnych znaków chromatycznych,
- zna nazwy nut z zastosowaniem podwójnych znaków chromatycznych,
- rozumie pojęcie enharmonii,
- wie co to jest półton diatoniczny i chromatyczny,
- potrafi zbudować półton diatoniczny i chromatyczny od podanej nuty w górę i w dół,
- potrafi określić półton diatoniczny i chromatyczny z zapisu nutowego,
- zna budowę gamy chromatycznej regularnej i nieregularnej,
- zna budowę taktów regularnych i nieregularnych,
- grupuje prawidłowo wartości rytmiczne w poznanych taktach,

- zna interwały proste podwójnie zmniejszone i zwieszzone,
- potrafi budować interwały proste podwójnie zmniejszone i zwiększone od podanych nut w górę i w dół w kluczu wiolinowym i basowym,
- potrafi określać z zapisu nutowego interwały podwójnie zmniejszone i zwiększone.
- rozpoznaje i określa interwały proste ze słuchu grane melodycznie i harmonicznie,
- rozpoznaje i określa tryb i postać trójdzwięków granych melodycznie i harmonicznie,
- potrafi określać za pomocą kamertonu nazwę zagranego przez nauczyciela dźwięku,
- potrafi śpiewać proste ćwiczenia solfeżowe a`vista,
- pisze krótkie dyktanda pamięciowe melodyczne i rytmiczne,
- pisze dyktanda jednogłosowe melodyczne i rytmiczne,
- poprawia błędy melodyczne lub rytmiczne w podanym zapisie usłyszanego przykładu,
- potrafi zaśpiewać opracowane na lekcjach ćwiczenia solfeżowe z pulsacją i taktowaniem,
- potrafi zaśpiewać opracowane na lekcjach piosenki i ćwiczenia wokalne z akompaniamentem oraz a`cappella,

Po ukończeniu KLASY VI

Uczeń:

- potrafi określić tonację utworu na podstawie zapisu nutowego,
- rozumie pojęcie: skala,
- zna budowę skali pentatonicznej bezpółtonowej,
- zna budowę skal modalnych: doryckiej, frygijskiej, lidyjskiej i miksolidyjskiej,
- potrafi określić z zapisu nutowego na jakiej skali oparty jest podany przykład,
- zna budowę, nazwy i rozmiar wszystkich interwałów prostych z uwzględnieniem zm, zw, p. zm, i p. zw,
- rozpoznaje i określa z zapisu nutowego w kluczu wiolinowym i basowym w/w interwały,
- buduje od podanych nut w górę i w dół w/w interwały w kluczu wiolinowym i basowym,
- potrafi wyszukać je w repertuarze muzycznym,
- zna budowę, nazwy i rozmiar interwałów złożonych od ,
- potrafi rozpoznać i określić nazwę i rozmiar interwałów złożonych z zapisu nutowego,
- potrafi zbudować interwały złożone od podanych nut ,
- potrafi wyszukać interwały złożone w repertuarze,
- wie co to jest kadencja,
- zna następstwo akordów kadencji małej, wielkiej, zwodniczej i plagalnej,
- zna budowę i składniki akordu D7,
- zna przewroty akordu D7,
- potrafi rozwiązać akord D7 na tonikę,
- potrafi rozpoznać i określić postać akordu D7 z zapisu nutowego,
- potrafi rozpoznać i określić postać akordu D7 ze słuchu granego melodycznie,
- zna budowę i składniki akordu D9,
- potrafi zbudować akordy: +, O, zm, zw, D7, D9 od podanych nut w kluczu wiolinowym i basowym,
- potrafi rozpoznać tryb i postać akordów: +, O, D7 z zapisu nutowego oraz ze słuchu granych melodycznie i harmonicznie,
- rozumie pojęcie modulacja,
- wie co to jest i na czym polega progresja,

- grupuje wartości rytmiczne w taktach z zastosowaniem niemiaryowych grup rytmicznych,
- potrafi określać za pomocą kamertonu nazwę zagranej przez nauczyciela dźwięku,
- potrafi śpiewać proste ćwiczenia solfeżowe a`vista,
- pisze krótkie dyktanda pamięciowe melodyczne i rytmiczne,
- pisze dyktanda jednogłosowe melodyczne i rytmiczne,
- poprawia błędy melodyczne lub rytmiczne w podanym zapisie usłyszanego przykładu,
- potrafi śpiewać kanony dwu, trzy i czterogłosowe,
- potrafi zaśpiewać opracowane na lekcjach ćwiczenia solfeżowe i wokalne z pulsacją i taktowaniem,
- potrafi zaśpiewać opracowane na lekcjach piosenki i ćwiczenia wokalne z akompaniamentem oraz a`cappella.

IV. KOMENTARZ DO REALIZACJI PROGRAMU

1. OGÓLNA KONCEPCJA PROGRAMU NAUCZANIA:

Program nauczania napisany został na podstawie:

- Rozporządzenie MKiDN z dnia 25 lutego 2011 r. w sprawie dopuszczania do użytku w szkołach artystycznych programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników dla szkół artystycznych
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 9 grudnia 2010r. roku w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego w publicznych szkołach artystycznych Dziennik Ustaw Nr 15 poz. 70.
- Rozporządzenie MKiDN z dnia 24 sierpnia 2015 r. sprawie szczegółowych warunków i sposobów oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów w publicznych szkołach artystycznych.
- Rozporządzenie MKiDN z dnia 31 sierpnia 2016 r. w sprawie ramowych planów nauczania w publicznych szkołach i placówkach artystycznych

Adresatem programu - szkoła podstawowa I stopnia, wiek uczniów - 6 - 12 lat. Program zakłada, że uczniowie posiadają predyspozycje do kształcenia muzycznego , sprawdzone przez komisję egzaminacyjną podczas egzaminu kwalifikacyjnego.

Program ma charakter otwarty i może być modyfikowany.

Program został opracowany na podstawie :

- M. Wacholc – Program nauczania przedmiotu: Kształcenie słuchu w klasach I-VI szkół muzycznych I st i ogólnokształcących szkół muzycznych I st.

- A. Ludwikiewicz – Program umuzykalnienia dla klas I-VI państwowej podstawowej szkoły muzycznej.

2. WSKAZÓWKI METODYCZNE

Kształcenie słuchu jest przedmiotem, który trwa przez cały okres nauki w szkole muzycznej i ma na celu wszechstronne rozwinięcie słuchu, pamięci i wyobraźni muzycznej. Zadaniem przedmiotu kształcenie słuchu jest rozwijanie predyspozycji ogólnomuzycznych dzieci, przybliżenie niezbędnych wiadomości teoretycznych oraz wykształcenie umiejętności słuchowo-głosowych. Dlatego program ten został opracowany tak, aby obejmował elementy rozwijające słuch, pamięć muzyczną, poczucie rytmu, wrażliwość muzyczną oraz przygotował do dalszej edukacji muzycznej. Aby materiał został opanowany i ugruntowany należy na lekcjach odwoływać się i powracać do uprzednio opanowanych zagadnień.

- Ważnym elementem każdego zajęcia jest uwrażliwianie na wysokość dźwięku. Ćwiczenia z interwałami i trójdźwiękami rozpoczynamy melodyczną ich prezentacją następnie stopniujemy trudność poprzez prezentację harmoniczną.

- Rozwijanie czytania nut głosem ma na celu łączenie trzech podstawowych elementów takich jak: brzmienie dźwięku, jego nazwy oraz obrazu graficznego.

- Dyktanda muzyczne umacniają słuch wewnętrzny, sprzyjają kształceniu pamięci oraz wyobraźni muzycznej. Na zajęcia są wykorzystywane różnego rodzaju dyktanda:

- dyktanda melodyczne - zapisanie tylko wysokości usłyszanych dźwięków,
- dyktanda melodyczno-rytmiczne - zapisanie wysokości oraz rytmu usłyszanej melodii,
- dyktando uzupełnianka - zapisanie brakujących dźwięków w melodii wraz rytmem,
- dyktando korekta błędów - wysłuchaniu różnic i zapisanie zmian zachodzących pomiędzy wysłuchaną melodią, a jej zapisem nutowym,
- dyktando układanka - polega na prawidłowym ułożeniu taktów usłyszanej melodii, zapisanych w zmienionej kolejności,
- dyktando pamięciowe - zapisanie z pamięci usłyszanej melodii po jej kilkakrotnym wysłuchaniu,
- dyktanda rytmiczne - zapisanie tylko rytmu usłyszanej melodii lub schematu rytmicznego,
- dyktanda interwałowe - zapisanie usłyszanych interwałów początkowo granych melodycznie, później harmonicznie,
- dyktanda trójdźwiękowe - rozpoznawanie początkowo tylko trybu, a następnie trybu oraz przewrotu granych trójdźwięków.

Aby uatrakcyjnić lekcje kształcenia słuchu warto zastosować na zajęciach różnego rodzaju formy zabawy ruchowej. Warto zaangażować dzieci do ułożenia takich zabaw np. do poznanej piosenki.

3. OPIS WARUNKÓW NIEZBĘDNYCH DO REALIZACJI PROGRAMU

Realizacja zadań będzie się odbywać w wymiarze dwóch godzin lekcyjnych w tygodniu rozłożonych w czasie. Zajęcia powinny odbywać się w grupach po 12 uczniów. Warunki lokalowe potrzebne do prowadzenia zajęć z kształcenia słuchu to:

- przestronna sala
- dobrze nastrojone pianino
- tablica z pięciolinia
- ławki
- krzesła

Do prowadzenia zajęć niezbędne będą:

- płyteczka z literaturą muzyczną,
- odtwarzacz audio,
- dzwonki chromatyczne
- instrumenty perkusyjne
- solfeże

Do realizacji tego programu niezbędne jest przygotowanie i zaplanowanie każdej lekcji tak, aby uczniowie mogli wynieść z niej jak największą korzyść..

Program wprowadzony został Zarządzeniem Dyrektora Szkoły PSM I st. im. Janiny Garści w Jeleniej Górze nr 5/2023/2024 z dnia 18.10.2023 r. na podstawie UCHWAŁY nr 6/2023/204 Rady Pedagogicznej z dnia 18.10.2023 r.